

ΚΩΣΤΑ ΜΠΟΥΡΝΑΖΑΚΗ

“Ανθολογία από το έργο του Γιώργη Μανουσάκη”

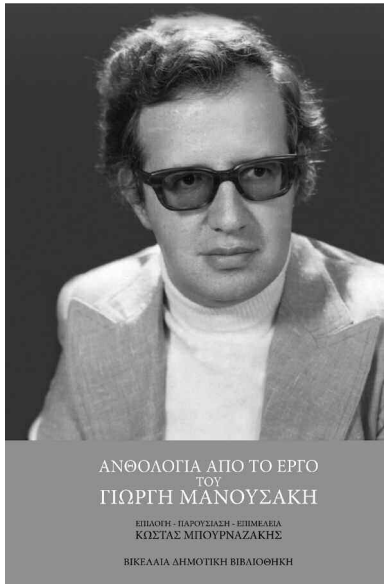
ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Από τις εκδόσεις της “Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης” κυκλοφόρησε ένας τόμος μεγάλου σχήματος, 400 σελίδων. Σ’ αυτόν ανθολογείται ο Χανιώτης συγγραφέας Γιώργης Μανουσάκης: ως ποιητής, πεζογράφος, ταξιδιωτικός συγγραφέας, ομιλητής, κριτικός και μελετητής.

Πρόκειται για μια δίκαιη προσφορά στο έργο γενικώς και στα συγγραφικά καθέκαστα του Μανουσάκη, ανθρώπου προσπνέστατου και δημιουργού σεμνού, που πάντα τον απασχολούσε το ουσιαστικό και το καίριο. Ο σπουδαίος και πνευματοφόρος αυτός τόμος, με πληροφόρησε κι εμένα (που ήμουν στενός του φίλος και γνώριμος με τη δημιουργία του) πως ο Μανουσάκης υπήρξε ένας δημιουργός ουσιαστικός και πολυσχιδής, πολυγραφότατος και σχεδόν παντεπόπτης στα ζητήματα του πνεύματος. Και να που ο κ. Μπουρναζάκης μάς αποκαλύπτει αυτήν την σχεδόν κρυμμένη πνευματικότητα ενός λογοτέχνη που έδινε τα πάντα για την αριότητα του έργου του.

Το ποιητικό του έργο ήταν η πιο φανερή του δημιουργία, αυτή που ο ίδιος πρόβαλε όταν τα έντυπα του ζητούσαν να φέρει κάτι στην επιφάνεια από το λογοτεχνικό του έργο. Στην έκδοση της “Ανθολογίας”, στην πρώτη ενότητά της, επιλέγονται και παρουσιάζονται σαράντα τρία ποιήματα από τις δημοσιευμένες και τις αδημοσίευτες ποιητικές συλλογές του Μανουσάκη.

Στη συνέχεια, στον μεγάλο αυτό τόμο, ανθολογείται και το πεζό του έργου:

Αρχίζοντας από την ενότητα των τριανταδύο μικρών κειμένων με τον τίτλο: “Ένα κρανίο καρφωμένο στο κιγκλίδωμα”, που εξέδωσαν το 1999 οι αθηναϊκές “Εκδόσεις των Φίλων”.

Επίσης δημοσιεύεται τμήμα από το εκτεταμένο πεζογράφημα “Όταν το πέλμα μας εταίριζε με το χώμα”, που εξέδωσε το έτος 2000 ο Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων “Ο Χρυσόστομος”. Πρόκειται για ένα χρονικό της παιδικής ηλικίας από τη διαμονή της οικογενείας του στο χωριό Βαρούπετρο Χανίων, κατά τα κρίσιμα χρόνια 1940 - 1945. Εκεί αναφέρονται καθοριστικά βιώματα του συγγραφέα, όπως η δύσκολη διαβίωση στα χρόνια του πολέμου και ο ψυχικός πλούτος των ανθρώπων της υπαίθρου, αλλά και η σκληρή βία των Γερμανών κατακτητών, χαρακτηριστικά που σφραγίζουν ανεξλείπτα την ιδιοσυγκρασία του χρονικού αυτού. Οι πολλές ιδιωματικές λέξεις του έργου έχουν ερμηνευτεί από τον συγγραφέα στις υποσημειώσεις του βιβλίου.

Ακολουθεί εκτεταμένο απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Γιώργη Μανουσάκη: “Ο Εθελοντής”, που δημοσίευσε η “Κίχλη” στην Αθήνα το 2008. Πρόκειται για έργο διαμόρφωσης των χαρακτήρων του ίδιου του πεζογράφου, όπως θα χαρακτηριστεί το έργο εύστοχα στο οπισθόφυλλο του βιβλίου. Η δράση των προσώπων του ξετυλίγεται στα χρόνια 1912 -1940 και ακολουθούν οι ιστορικοί κυματισμοί των ετών αυτών, ενώ αναφέρονται ειδικά ο Α΄ και ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος, ο πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, η Εκστρατεία και η καταστροφή στη Μικρά Ασία, οι οδυνηρές δεκαετίες 1920 και 1930 ως τις απαρχές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μέσα από τα γεγονότα της δύσκολης αυτής εποχής, ο αναγνώστης παρακολουθεί την πορεία της συγκρότησης της εθνικής, πολιτικής και κοινωνικής συνείδησης του ήρωα Βασίλη Σηφάκη, από τα δεκαεπτά του χρόνια, όταν αφήνει την Κρήτη για να καταταγεί στα εθελοντικά σώματα που δρούσαν στη δυτική Μακεδονία και στην Ήπειρο. Ακολουθώντας ο συγγραφέας παρακολουθεί τον ήρωά του ως την έναρξη του ελληνοϊταλικού πολέμου. Η διαδρομή του συγγραφέα στα ιστορικά γεγονότα, ανάμεσα στη συλλογική και την προσωπική πορεία, στη γνωριμία και στις ιδιορρυθμίες ανθρώπων και τόπων (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη) δίνει τη δυνατότητα στον συγγραφέα να αγγίξει και να κρίνει ουσιαστικά τον ορίζοντα μιας καθοριστικής περιόδου της σύγχρονης Ελλάδας, αλλά και να ακολουθήσει και σε τούτο το έργο του το πολυδαίδαλο πεδίο της ανθρώπινης ύπαρξης.

Στον θαυμάσιο αυτόν τόμο με κείμενα του Γιώργη Μανουσάκη ακολουθεί η ενότητα που ανθολογεί τον

συγγραφέα ως ταξιδιωτικό παρατηρητή τοπιών και ανθρώπων της Κρήτης. Πρώτα γίνεται λόγος για την περιήγησή του στα Σφακιά και παρατίθεται απόσπασμα από τον κόσμο της Ανώπολης, όπου ο συγγραφέας μαγεύεται από τον αγέρα λεβεντιάς των ανθρώπων του που κρατούν και φημίζουν τις ελληνικές παραδόσεις του τόπου. Ακολουθεί το κείμενο που αναφέρεται στο ταξίδι του στο Κάπρι της Ιταλίας, όπου και το νεκρό πια ανάκτορο ρωμαϊκής υφής του συγγραφέα Άξελ Μούντε, που έγινε πασίγνωστος με το έργο του “Το χρονικό του Σαν Μικέλε”. Έτσι ονομαζόταν η περιοχή όπου αποφάσισε να εγκατασταθεί και να αφήσει τη θαυμάσια μαρτυρία του.

Ακολουθεί ανθολογία από κριτικά του κείμενα και επιφυλλίδες του στον τοπικό Τύπο και ο μεγάλος και περιεκτικός αυτός τόμος της “Ανθολογίας του έργου του” συνεχίζεται με την παρουσίαση της πνευματικότητας ενός μεγάλου της τέχνης του κινηματογράφου, του Τσάρλι Τσάπλιν, του θρυλικού πλέον Σαρλώ. Έπεται η τεχνοκριτική μελέτη για το ζωγραφικό έργο ενός σημαντικού καλλιτέχνη, του Δημήτρη Μυταρά.

Εν συνεχεία, ο Μανουσάκης αναφέρεται στην προσωπική του περίπτωση ως ποιητή, με τη μορφή μιας ομιλίας στα Χανιά το 1989. Εκεί αναλύει με άνεση και περιεκτικότητα το προσωπικό του λυρικό έργο και προβαίνει στους κατάλληλους αυτοχαρακτηρισμούς, όσο γίνεται καλοπροαίρετους και αντικειμενικούς.

Από τις πλέον αξιόλογες μελέτες του έργου του Γιώργη Μανουσάκη είναι εκείνη που αναφέρεται στο έργο και στο πρόσωπο ενός μεγάλου της κρητικής διανόησης, του φιλόλογου και νεοελληνιστή Στυλιανού Αλεξίου. Η ομιλία αυτή εκφωνήθηκε στο Δημαρχείο των

Χανίων τον Μάρτιο του 2002. Ο Αλεξίου κρίνεται και τοποθετείται δίκαια και αντικειμενικά, όπως πρέπει σ’ ένα μεγάλο Έλληνα Φιλολόγο.

Ακολουθεί εμβριθής μελέτη για το ριζικό τραγούδι καθώς και για το λυρικό έργο του σπουδαίου ποιητή Τάκη Παπατσώνη, που ο Μανουσάκης πολύ εκτιμούσε και επαρκώς επαίνεσε.

Η έκδοση της “Ανθολογίας από το έργο του Μανουσάκη” συνεχίζεται με τις σημαντικές μελέτες του για έργα του Κρητικού πεζογράφου Παντελή Πρεβελάκη, για το “Μοιρολόγι της φώκιας” του Παπαδιαμάντη και για το γενικό πεζογραφικό έργο του επίσης Κρητικού συγγραφέα Γιάννη Κονδυλάκη. Για όλους αυτούς εκφράζει τον θαυμασμό του και δεν φειδωλεύεται τον δίκαιο καλό του λόγο.

Ο ογκώδης, πολύπτυχος και πολυχυμνος αυτός τόμος των 400 σελίδων μεγάλου σχήματος με έργα του Γιώργη Μανουσάκη συμπληρώνεται με ένα επίσης τεκμηριωμένο μελέτημα, που αναφέρεται στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη και επιγράφεται: “Ο Καζαντζάκης των χαμηλών τόνων”.

Ο συγγραφέας μας αγάπησε τον ποιητή της νέας “Οδύσσειας” και έζησε τις συγγραφικές και άλλες περιπλανήσεις του με αγάπη και ενδιαφέρον.

Το ενδιαφέρον ενός νέου Κρητικού συγγραφέα για ένα ένδοξο, πολυθρόλο και δημιουργικό παλιότερο συμπατριώτη του.

Έτσι φτάσαμε, έστω και συνοπτικά, στο τέλος όχι της μελέτης αλλά του πρόχειρου κοιτάγματος ενός μεγάλου έργου λογοτεχνίας, εκείνο του Γιώργη Μανουσάκη από τα Χανιά, που πιστεύω πως η τύχη του μέσα στη Νεοελληνική Λογοτεχνία αναμένεται να είναι μεγάλη και ενδιαφέρουσα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ. ΠΑΠΑΔΕΡΟΣ

Τον περασμένο Νοέμβριο το Πανεπιστήμιο του Γκράτς της Αυστρίας και το διεθνώς γνωστό Οικουμενικό Ίδρυμα PRO ORIENTE, ο Δήμος του Γκράτς και η Ι. Μητρόπολη Αυστρίας, σε από κοινού εκδήλωση, τίμησαν τον συντοπίτη μας καθηγητή της Καθολικής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου αυτού Γρηγόριο Λαρεντζάκη, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 70 χρόνων κατά πάντα ευλογημένης ζωής.

Σε μια τελετή υψηλού ακαδημαϊκού ήθους και οικουμενικής θερμής αξιολόγησης το έργο του ο κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής καθηγητής Hans-Ferdinand Angel, που εξήρε την εκλογή του ως πρώτου ορθόδοξου θεολόγου σε μια Καθολική Θεολογική Σχολή -εκλογή που επικυρώθηκε

ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΙΑ

Τιμήθηκε ο καθηγητής Λαρεντζάκης

από το Βατικανό- την επί σαράντα χρόνια διδασκαλία του, την εν γένει προσφορά του στη ζωή του Πανεπιστημίου και το πλούσιο συγγραφικό έργο του, με το οποίο διερμήνευσε με αυστηρή πιστότητα τη θεολογία της Ορθοδοξίας στο ετερόδοξο δυτικό περιβάλλον. Με το ίδιο πνεύμα ο πρόεδρος του Ιδρύματος PRO ORIENTE - Γκράτς, dr Peter Piffl - Percevic ευχαρίστησε για την ενεργό προσφορά του Λαρεντζάκη στο Ίδρυμα από το 1965, αποκαλώντας τον γεφυροποιό μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Ο πρόεδρος του Τοπικού Οικουμενικού Συμβουλίου Mag. Hermann Miklas υπέμνησε ότι ο τιμώμενος διέτελεσε πολλές φορές μέλος και πρόεδρος του Συμβουλίου με πλούσια δραστηριότητα για την προαγωγή της καταλλαγής και ενότητας των Εκκλησιών. Ακολούθησαν και άλλοι χαιρετισμοί.

Τον πανηγυρικό λόγο της εκδηλώσεως εκφώνησε ο από την Κρήτη καταγόμενος νέος μητροπολίτης Αυστρίας Αρσένιος (Καρδαμάκης) με θέμα την ευθύνη και αναγκαιότητα καταλλαγής και συμφιλίωσης των Εκκλησιών και των λαών. Ο ίδιος ευχαρίστησε τον τιμώμενο καθηγητή για την προσφορά του στην Ορθοδοξία και τον Ελληνισμό της Αυστρίας και ειδικότερα για την υπηρεσία του προς τη Μητρόπολη, αλλά και το Οικουμενικό Πατριαρχείο ως αντιπρόσωπος

των σε Επιτροπές και Οργανισμούς σε διεθνές και πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο σεβασμ. μητροπολίτης ανέγνωσε και συγχαρητήριο γράμμα του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου προς τον τιμώμενο. Κατά την εκδήλωση αυτή μίλησε επίσης ο πρώην φοιτητής του και τώρα καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Σάλτσμπουργκ dr Dietmar Winkler, που παρουσίασε την τρίτη έκδοση του κλασικού πλέον συγγράμματός του Λαρεντζάκη για την Ορθοδοξία.

Μετά την ακαδημαϊκή τελετή ο δήμαρχος του Γκράτς Mag. Siegfried Nagl παρέθεσε πλούσια δεξίωση σε ένδειξη ευχαριστίας για το έργο και την προσφορά του Λαρεντζάκη στην όμορφη πόλη τους, στο Πανεπιστήμιο και στο Πολυτεχνείο της οποίας σπουδάζουν και πολλοί Έλληνες.

Το μουσικό πλαίσιο της εκδήλωσης παρουσίασε η Ελληνίδα Κατερίνα Πολυζωίδη - Σουρβαλή, που διδάξε πιάνο στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Καλών Τεχνών του Γκράτς, συνοδευόμενη από την Barbara Haslmayr.

Σημειώνουμε ότι ο Γρηγόριος Λαρεντζάκης, που με τα πνευματικά εφόδια της Εκκλησιαστικής Σχολής Κρήτης και της Θεολογικής Σχολής Χάλκης πορεύθηκε αυτοδύναμα και κατέκτησε τιμή και σεβασμό στην ευρύτερη ακαδημαϊκή και εκκλησιαστική κοινότητα της Ευρώπης και όχι μόνον,

είναι τακτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών, επίτιμο μέλος του “Συλλόγου Ελλήνων φοιτητών και επιστημόνων Γκράτς” και της “Ελληνοαυστριακής Εταιρίας”.

Τιμήθηκε δίκαιως και επαξίως με βραβεία και διακρίσεις από:

- το Οικουμενικό Πατριαρχείο με το Οφφίκιον του “Αρχοντος Μεγάλου Πρωτονοταρίου”,
- τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας με τον “Χρυσό Σταυρό του Τάγματος της Τιμής”,
- το Πατριαρχείο Ρουμανίας με τον Χρυσό Σταυρό του Πατριαρχείου,
- την Εκκλησία της Κρήτης με τον Σταυρό των Αποστόλων Παύλου και Τίτου.
- τον Πρόεδρο της Αυστριακής Δημοκρατίας με το “Τιμητικό Παράσημο Επιστημών και Καλών Τεχνών Πρώτης Τάξεως”.

Ο καθηγητής Γρ. Λαρεντζάκης ποτέ δεν λησμόνησε τον τόπο της καταγωγής και της συχνής διαβίωσής του, τα Χανιά, αλλά και όλη την Κρήτη. Γι’ αυτό και με πολλή ευγνωμοσύνη αναφέρουμε τέλος, ότι έχει προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στην Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης με τη διοργάνωση διεθνών συνεδρίων σε συνεργασία με Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, υπήρξε συχνά ομιλητής σε διάφορες εκδηλώσεις και στήριξε, αφιλοκερδώς και πρόθυμα πάντοτε το Ίδρυμα αυτό της Εκκλησίας μας και του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ευχή μας είναι να συνεχίσει με υγεία και σοφία το έργο του και να εορτάζει με υγεία και τιμή έτη πολλά ακόμη και καρποφόρα.